

оцінювати медіатексти різних форм і жанрів та навичок орієнтуватися в медійному потоці.

Список використаних джерел

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). [Електронний ресурс] Доступно: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontseptsiya-vprovadzhennya-mediaosviti-v-ukraini-nova-redaktsiya/>
2. Т. Бакка, та О. Бурім, *Медіаграмотність та критичне мислення на уроках суспільствознавства: посібник для вчителя*. Київ, Україна: ЦВП, АУП, 2016.
3. П. Мороз, та І. Мороз, Аналіз стану використання історичних джерел у навчанні історії в старшій школі. *Український педагогічний журнал*. 2019. № 4. с. 142-153. DOI <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2019-4-142-153>
4. П. Мороз, та І. Мороз, Концептуальні підходи до конструювання практикуму «Історія України в джерелах». *Проблеми сучасного підручника*. Вип. 21. с. 261-270. DOI <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2018-21-261-270>

Мороз Петро,

к. пед. н., старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРУВАННЯ МЕДІАОСВІТИ В ПРАКТИКУМ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ В ДЖЕРЕЛАХ»

В умовах стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та системи мас-медіа надзвичайно гострою стає проблема підготовки учнів до вмілого і безпечного користування ними. Медіаосвіта нині розглядається як один з головних чинників забезпечення відкритості освіти щодо сучасних швидко змінюваних знань і наближення змісту освіти до потреб повсякденного життя людини [1].

В рамках НДР «Методичні засади компетентісно орієнтованої історичної та громадянської освіти в ліцеї» нами було досліджено особливості інтегрування медіаосвіти в практикум «Історія України в джерелах». Актуальність цієї проблеми зумовлена тим, що в наш інформаційно насичений час чимало людей сприймає світ через мас-медіа, які, задовольняючи певні політичні чи комерційні інтереси, часто подають тенденційну інформацію та формують міфологізований образ історії. Як наслідок, історичне минуле часом стає предметом політичних маніпуляцій у боротьбі за владу всередині

країни.

Одним з головних завдань медіаосвіти є «сприяння формуванню рефлексії і критичного мислення як психологічних механізмів, які забезпечують свідоме споживання медіапродукції і саморегуляцію взаємодії з медіа на основі ефективного орієнтування в медіапросторі та осмислення власних медіапотреб, адекватного та різнобічного оцінювання змісту, джерела, форми і якості надання інформації, її повноцінного і критичного тлумачення з урахуванням особливостей сприймання мови різних медіа, розвивають здатність протистояти зовнішній інформаційній агресії і пропаганді, деструктивним медіаінформаційним впливам» [1]. Щоб реалізувати це завдання ми при конструюванні змісту та методичного апарату практикуму «Історія України в джерелах» особливу увагу звернули на формування в учнів вміння роботи з історичними джерелами різного типу та інтерпретаціями минулого [2].

Вважаємо, що під час відбору до практикуму історичних джерел необхідно врахувати багатоперспективний (багаторакурсний) підхід, коли певна історична ситуація висвітлюється з кількох – щонайменше двох – перспектив (ракурсів), що репрезентують різні суспільні позиції та інтереси [3]. Відповідно, в практикумі мають бути завдання на використання історичних джерел, що висвітлюють одну подію чи явище з різних позицій. Такий підхід сприятиме формуванню в учнів умінь критичного аналізу джерел інформації.

В ході дослідження нами розкрито важливість підведення учнів до розуміння, що в історичній науці можуть співіснувати різні інтерпретації одних і тих самих історичних подій чи явищ. На нашу думку, потрібно допомогти учням зрозуміти, що жодне джерело інформації (історичні джерела, веб-сайт, телевізійна передача, стаття, книга тощо) самі по собі не можуть дати повну та абсолютно правдиву інформацію, а цінність інтерпретації залежить від того, наскільки вона аргументована та спирається на реальні історичні факти [2].

Таким чином, при розкритті певної історичної тематики в практикумі важливо залучати якомога більше джерел різних типів, а власну думку (точку зору) учні мають обґрунтовувати доказами, а не лише емоціями та уподобаннями [4]. Вважаємо, що такий підхід дає змогу учням зрозуміти значення та особливості кожного типу історичних джерел, а також самостійно отримати більш повну та

достовірну інформацію про певне історичне явище чи подію.

Інтеграція засобів медіаосвіти в практикум не передбачає надання учням готових оцінних суджень чи точних зразків або форм роботи. Відповідно, в практикумі ми передбачили дослідницькі завдання на аналіз різних інтерпретацій з позиції їх відповідності реальним фактам, іншим джерелам інформації. Важливо вчити школярів добирати аргументи як на користь певної точки зору, так і відшукувати аргументи, що суперечать їй [2].

Одним із методів формування вміння роботи з історичними інтерпретаціями є залучення учнів до створення ними власних історичних інтерпретацій через спеціально розроблені дослідницькі завдання практикуму. Такий підхід надає можливість учню виробити власну позицію, свій погляд щодо історичних фактів і свідчень.

Також при роботі з різними історичними інтерпретаціями важливо звернути увагу учнів, що в разі, якщо вони не згодні з позицією або думкою іншої людини, то потрібно пояснити чому саме не згодні, аргументувати свою власну позицію, але в жодному разі не можна намагатися образити опонента. Під час дискусій слід виявляти повагу до людей в яких інші погляди, інші ідеї, що дозволить успішно соціально взаємодіяти з іншими людьми [3].

Результати дослідження свідчать, що інтеграція засобів медіаосвіти в практикум «Історія України в джерелах» сприяє формуванню критичного мислення учнів, а з іншого, – робить навчальний процес більш цікавим і продуктивним. При цьому визначальне місце у практикумі має бути відведено творчим і дослідницьким завданням.

Список використаних джерел

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). [Електронний ресурс] Доступно: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontsepsiya-vprovadzhennya-mediaosviti-v-ukraini-nova-redaktsiya/>
2. П. Мороз, та І. Мороз, Концептуальні підходи до конструювання практикуму «Історія України в джерелах». *Проблеми сучасного підручника*. Вип. 21. с. 261–270. DOI <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2018-21-261-270>
3. О. Пометун, Н. Гупан, та В. Власов, *Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі : методичний посібник*. Київ, Україна: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018.
4. П. Мороз, та І. Мороз, *Дослідницька діяльність учнів у процесі навчання всесвітньої історії в основній школі: методичний посібник*, Київ, Україна: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018.